

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 191 (XXXV) — Nr. 395

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Marți, 9 mai 2023

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 465 din 25 octombrie 2022 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (1 ¹)—(1 ³), (3) și (4) și ale art. 8 alin. (5) din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, precum și a Legii nr. 52/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, în ansamblul său.....	2–8
ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
874/1.429. — Ordin al ministrului muncii și solidarității sociale și al ministrului finanțelor privind aprobarea procedurii de aplicare a prevederilor art. IV alin. (1) și (2) din Legea nr. 72/2022 pentru anularea unor obligații fiscale și pentru modificarea unor acte normative.....	8–9
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 24 din 27 martie 2023 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept)	10–16

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 465

din 25 octombrie 2022

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (11)—(13), (3) și (4) și ale art. 8 alin. (5) din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, precum și a Legii nr. 52/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, în ansamblul său

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciocină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	— judecător
Laura-Iuliana Scânteii	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Varga Attila	— judecător
Cristina Titirișcă	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Eugen Anton.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 52/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, excepție ridicată de Societatea First Bank — S.A. din București în Dosarul nr. 2.612/288/2021 al Judecătoriai Râmnicu Vâlcea — Secția civilă și care constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.960D/2021.

2. La apelul nominal lipsesc părțile. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Magistratul-asistent referă asupra faptului că autoarea excepției de neconstituționalitate a depus la dosar un înscris prin care solicită judecarea în lipsă a acestuia.

4. Președintele Curții dispune să se facă apelul și în Dosarul nr. 1.979D/2021, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 52/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, în ansamblul său, a pct. 2 al articolului unic al Legii nr. 52/2020, cu referire la art. 4 alin. (11) și art. 4 alin. (13), a pct. 2 al articolului unic al Legii nr. 52/2020, cu referire la art. 4 alin. (11) lit. a), a pct. 2 al articolului unic al Legii nr. 52/2020, cu referire la art. 4 alin. (11) lit. b), a pct. 2 al articolului unic al Legii nr. 52/2020, cu referire la art. 4 alin. (12), a pct. 3 al articolului unic al Legii nr. 52/2020, cu referire la art. 4 alin. (3), a pct. 3 al articolului unic al Legii nr. 52/2020, cu referire la art. 4 alin. (4), și a pct. 8 al articolului unic al Legii nr. 52/2020, cu referire la art. 8 alin. (5) tezele II și III, excepție ridicată de Societatea Credit Europe Bank NV din Amsterdam, Olanda, în Dosarul nr. 10.678/1.748/2020 al Judecătoriai Cornetu, precum și în dosarele nr. 1.992D/2021 și nr. 1.993D/2021, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 52/2020, excepție ridicată de Societatea Credit Europe Bank (România) — S.A. din București în Dosarul nr. 3.819/301/2021 al Judecătoriai Sectorului 3 București — Secția civilă și în Dosarul nr. 2.251/302/2021 al Judecătoriai Sectorului 5 București — Secția a II-a civilă.

5. La apelul nominal lipsesc părțile. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

6. Curtea, din oficiu, pune în discuție conexarea dosarelor. Reprezentantul Ministerului Public este de acord cu conexarea dosarelor. Curtea, având în vedere obiectul cauzelor, în temeiul

art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, dispune conexarea dosarelor nr. 1.979D/2021, nr. 1.992D/2021 și nr. 1.993D/2021 la Dosarul nr. 1.960D/2021, care a fost primul înregistrat.

7. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate, întrucât, în esență, se invocă critici de neconstituționalitate intrinsecă asupra cărora instanța de contencios constituțional s-a pronunțat deja, fiind invocate, în fapt, elemente de drept substanțial cu referire la teoria impreviziunii. Invocă jurisprudența în materie a Curții Constituționale.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, constată următoarele:

8. Prin Încheierea din 26 mai 2021, pronunțată în Dosarul nr. 2.612/288/2021, **Judecătoria Râmnicu Vâlcea — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 52/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite**, excepție ce constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.960D/2021. Excepția a fost ridicată de Societatea First Bank — S.A. din București într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații formulate în temeiul Legii nr. 77/2016, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 52/2020.

9. Prin Încheierea din 17 martie 2021, pronunțată în Dosarul nr. 10.678/1.748/2020, **Judecătoria Cornetu a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 52/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, în ansamblul său, a pct. 2 al articolului unic al Legii nr. 52/2020, cu referire la art. 4 alin. (11) și art. 4 alin. (13), a pct. 2 al articolului unic al Legii nr. 52/2020, cu referire la art. 4 alin. (11) lit. a), a pct. 2 al articolului unic al Legii nr. 52/2020, cu referire la art. 4 alin. (11) lit. b), a pct. 2 al articolului unic al Legii nr. 52/2020, cu referire la art. 4 alin. (12), a pct. 3 al articolului unic al Legii nr. 52/2020, cu referire la art. 4 alin. (3), a pct. 3 al articolului unic al Legii nr. 52/2020, cu referire la art. 4 alin. (4), a pct. 8 al articolului unic al Legii nr. 52/2020, cu referire la art. 8 alin. (5) tezele II și III, excepție ce constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.979D/2021. Excepția a fost ridicată de Societatea Credit Europe Bank NV din Amsterdam, Olanda, într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații formulate în temeiul Legii nr. 77/2016, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 52/2020.**

10. Prin Încheierea din 24 mai 2021, pronunțată în Dosarul nr. 3.819/301/2021, **Judecătoria Sectorului 3 București — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 52/2020**, excepție ce constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.992D/2021. Excepția a fost ridicată de Societatea Credit Europe Bank (Romania) — S.A. din București, într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații formulate în temeiul Legii nr. 77/2016, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 52/2020.

11. Prin Încheierea din 25 mai 2021, pronunțată în Dosarul nr. 2.251/302/2021, **Judecătoria Sectorului 5 București — Secția a II-a civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 52/2020**, excepție ce constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.993D/2021. Excepția a fost ridicată de Societatea Credit Europe Bank (Romania) — S.A. din București într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații formulate în temeiul Legii nr. 77/2016, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 52/2020.

12. În motivarea excepției de neconstituționalitate se invocă critici de neconstituționalitate extrinsecă și intrinsecă. Astfel, se susține, în esență, că Legea nr. 52/2020 încalcă prevederile constituționale cuprinse în art. 1 alin. (5), întrucât nu au fost respectate dispozițiile Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, care instituie mai multe principii ce trebuie avute în vedere cu ocazia procesului de legiferare a actelor normative. În acest sens, se arată că respectarea Legii nr. 24/2000 concură la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesare, iar adoptarea Legii nr. 52/2020 s-a făcut fără consultarea și în lipsa avizului favorabil al Băncii Naționale a României, precum și în lipsa unei temeinice motivări și fundamentări a actului normativ.

13. Necesitatea obținerii avizului rezultă și din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, conform căreia orice proiect de act normativ care privește domeniile în care Banca Națională are atribuții va fi adoptat după ce în prealabil s-a solicitat avizul Băncii Naționale a României. De altfel, această lacună a fost semnalată de Consiliul Legislativ, care a arătat la pct. 2 din Avizul nr. 505 din 4 septembrie 2018 faptul că este obligatorie solicitarea avizului Băncii Naționale a României.

14. În susținerea criticilor de neconstituționale intrinsecă se susține că prezumția absolută de impreviziune reglementată prin art. 4 alin. (11)—(13) din Legea nr. 77/2016, astfel cum a fost completată prin Legea nr. 52/2020, încalcă principiul respectării deciziilor anterioare ale Curții Constituționale, conform art. 147 alin. (4) din Constituția României, întrucât nu au fost respectate considerentele Deciziei nr. 731 din 6 noiembrie 2019. Totodată, aceasta reprezintă o ingerință nepermisă în dreptul de proprietate al băncii, ceea ce încalcă dispozițiile art. 44 și ale art. 53 din Constituție.

15. Primele două cazuri de impreviziune, prevăzute de art. 4 alin. (11)—(13) din Legea nr. 77/2016, sunt reglementate într-o manieră neclară, din care lipsesc cu desăvârșire elemente esențiale pentru aplicarea textelor de lege, cum ar fi datele în funcție de care se analizează creșterea obligației lunare de plată a debitorului pentru constatarea intervenirii creșterii cu peste 50% pe o perioadă de 6 luni. În același sens, prioritatea adaptării contractului de credit este reglementată ambiguu. Or, impreviziunea este o instituție juridică complexă, ce presupune îndeplinirea mai multor condiții legale, reglementate de Codul civil, condiții recunoscute și admise inclusiv prin Codul civil din 1864. Ca atare, expresia „reprezintă impreviziune” este neclară, întrucât nu se înțelege dacă legiuitorul a avut în vedere toate

condițiile impreviziunii, astfel cum rezultă din Codul civil și jurisprudența Curții Constituționale.

16. De asemenea, destinatarul normei nu are posibilitatea să înțeleagă ce a dorit legiuitorul să exprime prin sintagma „imposibilitate vădită de continuare a contractului”, cum poate fi determinată și constatată, mai ales că impreviziunea se deosebește de riscul în contracte tocmai prin aceea că evenimentul imprevizibil survine în cursul executării contractului nu determină imposibilitatea executării contractului, ci caracterul excesiv de oneros al acestuia.

17. Se mai susține că evaluarea caracterului vădit injust al executării obligației de debitor nu se raportează la situația personală a acestuia, însă, chiar și în aceste condiții, acest caracter nu se poate prezuma absolut, câtă vreme în evaluarea sa este necesar să se examineze situația contractului în mediul economic în care acesta își produce efectele. O fluctuație a cursului valutar care intervine treptat, pe o perioadă de 10—15 ani de la încheierea contractului, și care este însoțită de creșterea generală a standardului de viață, manifestată prin creșterea salariului minim pe economie, independent de situația personală a debitorului, nu poate constitui, *de plano*, o prezumție absolută de caracter vădit injust al executării obligației de către debitor. De aceea, efectul prezumțiilor de risc supraadăugat trebuie să fie lăsat la aprecierea instanțelor judecătorești.

18. În privința celui de-al treilea caz de impreviziune, conform art. 8 alin. (5) din Legea nr. 77/2016, se arată că acesta nu diferă de textul legal care a constituit obiectul controlului Curții finalizat prin Decizia nr. 731 din 6 noiembrie 2019. Ca atare, păstrându-se soluția legislativă, se încalcă art. 147 alin. (4) din Constituție. De asemenea, trimiterea la art. 4 alin. (13) din cuprinsul acestui text este neclară, fiind susceptibilă de mai multe interpretări.

19. **Judecătoria Râmnicu Vâlcea — Secția civilă** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, iar legea criticată este suficient de clară și precisă pentru a putea fi aplicată. Se invocă jurisprudența Curții Constituționale în materia dării în plată.

20. **Judecătoria Cornetu** apreciază că excepția de neconstituționalitate este întemeiată în ceea ce privește definiția acordată de legiuitor condiției impreviziunii, având în vedere faptul că textele criticate instituie cazuri specifice prezumate în mod absolut ca impreviziune, ceea ce pare a fi în contradicție cu cerința elementului neprevăzut, care este de esență impreviziunii. De asemenea, instanța apreciază că textele criticate anihilează, *ope legis*, dreptul creditorului de a face dovada că respectiva situație nu reprezintă impreviziune, acesta având doar posibilitatea de a contesta măsura, ceea ce face ca inclusiv instanța de judecată să fie în imposibilitatea de a analiza incidența impreviziunii. În ceea ce privește cazul de impreviziune reglementat separat de art. 8 alin. (5) din Legea nr. 77/2016, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 52/2020, instanța apreciază că acesta este contrar exigențelor constituționale prin prisma faptului că, potrivit Codului civil, situația premisă pentru invocarea impreviziunii este aceea a unui contract aflat în derulare, iar din textul criticat se desprinde concluzia că poate exista impreviziune inclusiv în faza executării silite, în care nu se mai pune problema restabilirii echilibrului contractual.

21. **Judecătoria Sectorului 3 București — Secția civilă** apreciază că excepția de neconstituționalitate este întemeiată, în ceea ce privește dispozițiile art. 4 alin. (11) și (12) din Legea nr. 77/2016, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 52/2020, întrucât, pe de o parte, se instituie o prezumție absolută de impreviziune care nu mai permite instanțelor de judecată să analizeze condițiile specifice impreviziunii, astfel cum au fost definite în Decizia Curții Constituționale nr. 623 din 25 octombrie 2016, sau alte aspecte referitoare la executarea contractelor, iar, pe de altă parte, durata de 6 luni pentru menținerea

pragurilor utilizate pentru definirea impreviziunii nu are în vedere perioada contractuală stabilită de părți.

22. Judecătoria Sectorului 5 București — Secția a II-a civilă, în Dosarul nr. 1.993D/2021, contrar prevederilor art. 29 alin. (4) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, nu și-a exprimat opinia cu privire la temeinicia excepției de neconstituționalitate.

23. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierile de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

24. Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierile de sesizare, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, prevederile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

25. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

26. Obiectul excepției de neconstituționalitate, astfel cum rezultă din încheierile de sesizare, îl constituie dispozițiile Legii nr. 52/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 386 din 13 mai 2020. Având în vedere voința reală a autoarelor excepției de neconstituționalitate [a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 297 din 27 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 309 din 9 mai 2012, sau Decizia nr. 775 din 7 noiembrie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.006 din 18 decembrie 2006], precum și dispozițiile art. 62 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, potrivit cărora „Dispozițiile de modificare și de completare se încorporează, de la data intrării lor în vigoare, în actul de bază, identificându-se cu acesta”, Curtea reține ca obiect al excepției dispozițiile art. 4 alin. (11)—(13), (3) și (4), precum și ale art. 8 alin. (5) din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 330 din 28 aprilie 2016, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 52/2020, sub aspectul criticilor de neconstituționalitate intrinsecă, precum și Legea nr. 52/2020, în ansamblul său, sub aspectul criticilor de neconstituționalitate extrinsecă. Textele legale criticate în mod punctual au următorul cuprins:

— Art. 4 alin. (11)—(13), (3) și (4): „(11) *Reprezintă impreviziune:*

a) *pe durata executării contractului de credit, cursul de schimb valutar, aplicabil în vederea cumpărării monedei creditului, înregistrează la data transmiterii notificării de dare în plată o creștere de peste 52,6% față de data încheierii contractului de credit. În vederea calculării procentului de 52,6% se va avea în vedere cursul publicat de Banca Națională a României la data transmiterii notificării de plată și cursul de schimb publicat de Banca Națională a României la data încheierii contractului de credit;*

b) *pe durata executării contractului de credit, obligația de plată lunară înregistrează o creștere de peste 50% ca urmare a majorării ratei de dobândă variabilă.*

(12) *În scopul aplicării prevederilor prezentei legi este necesară menținerea pragurilor valorice prevăzute la alin. (11)*

lit. a) și b) în ultimele 6 luni anterioare transmiterii notificării de dare în plată.

(13) *Prezumțiile prevăzute la alin. (11) au caracter absolut. Creditorul care formulează contestație, conform art. 7, are obligația de a dovedi omisiunea îndeplinirii condițiilor de admisibilitate a notificării de dare în plată, prevăzute la alin. (1) lit. a)—d).*

[...]

(3) *Impreviziunea este prezumată în favoarea consumatorului, care formulează o notificare în condițiile art. 5 sau art. 8 alin. (5).*

(4) *Echilibrarea și continuarea contractului de credit sunt prioritare. Încetarea contractului de credit va putea fi dispusă doar în cazul imposibilității vădite a continuării sale.”;*

— Art. 8 alin. (5): „(5) *Dreptul de a cere instanței să constate stingerea datoriei izvorâte din contractele de credit aparține și consumatorului care a fost supus unei executări silită a imobilului ipotecat, indiferent de titularul creanței, de stadiul în care se află ori de forma executării silită care se continuă contra debitorului. Se consideră că există impreviziune în cazul în care debitorul, care formulează notificare de dare în plată, a fost supus unei executări silită a imobilului ipotecat, dar este în continuare executat silit, prin poprire sau alte forme de executare silită, pentru datoria inițială și pentru accesoriile acesteia, neacoperite prin executarea silită a imobilului ipotecat. Dispozițiile art. 4 alin. (13) se aplică în mod corespunzător”.*

27. În opinia autoarelor excepției de neconstituționalitate, prevederile legale criticate contravin dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 1 alin. (3) și alin. (5) privind principiile statului de drept, al legalității, al calității legii și al securității juridice, art. 21 alin. (3) privind dreptul la un proces echitabil, art. 24 privind dreptul la apărare, art. 44 privind dreptul de proprietate privată, art. 53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți fundamentale, art. 124 alin. (1) privind înfăptuirea justiției și art. 147 alin. (4) privind efectele deciziilor Curții Constituționale. Se mai invocă și art. 6 paragraful 1 privind dreptul la un proces echitabil din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

28. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că s-a mai pronunțat asupra constituționalității dispozițiilor legale criticate prin Decizia nr. 432 din 17 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 905 din 21 septembrie 2021.

29. Cu privire la critica de neconstituționalitate extrinsecă ce constă în faptul că la adoptarea Legii nr. 52/2020 nu s-a solicitat un aviz al Băncii Naționale a României, potrivit art. 3 alin. (2) din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 582 din 30 iunie 2004, Curtea a statuat că Banca Națională a României nu este o instituție fundamentală reglementată prin Constituție, astfel că solicitarea avizului său nu reprezintă un standard de constituționalitate, și că în discuție este o chestiune de drept civil, respectiv reglementarea ipotezelor de impreviziune care pot duce la încetarea contractului de credit prin darea în plată a imobilului ipotecat, astfel că nu intră în atribuțiile Băncii Naționale a României avizarea cazurilor de impreviziune, operațiune esențialmente de drept civil. Prin urmare, Curtea a reținut că Legea nr. 52/2020, în ansamblul său, nu încalcă art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție prin raportare la art. 3 alin. (2) din Legea nr. 312/2004.

30. Referitor la criticile de neconstituționalitate intrinsecă formulate, Curtea a reținut că acestea vizează în mod principal problema reglementării unor prezumții absolute de impreviziune. Pentru a determina dacă ele se plasează în sfera riscului supraadăugat al contractului de credit, trebuie să aibă în vedere criteriile consistenței valorice și persistenței temporale a fluctuației în sensul Deciziei nr. 731 din 6 noiembrie 2019,

publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 59 din 29 ianuarie 2020. Pe baza acestor criterii, legea analizată a fixat (i) consistența valorică a diferenței de curs valutar dintre valoarea monedei naționale și valoarea monedei străine la un procent de 52,6% raportată la data contractării creditului și (ii) persistența temporală circumscrisă la o perioadă de 6 luni anterioare transmiterii notificării de dare în plată, perioadă în care diferența de curs valutar anterioară trebuie să se mențină.

31. Cu privire la consistența valorică a diferenței de curs, s-a reținut că art. 4 alin. (1¹) lit. a) din Legea nr. 77/2016 reglementează o prezumție de impreviziune care valorifică o creștere a cursului valutar de peste 50%, ceea ce reprezintă o abatere de la obișnuitul unor fluctuații valutare. Curtea a subliniat faptul că încheierea contractelor în monedă străină implică un risc valutar, risc care nu se poate transforma *de plano* într-o cauză de încetare a utilității sociale a contractului de credit. Prin urmare, riscul valutar nu are valențe subiective, ci obiective, astfel că impreviziunea întemeiată pe acesta nu ține seama de tipul sau durata contractului de credit ori de percepția ulterioară sau în timp a debitorului/creditorului. Ceea ce contează este ca legea să prezume că un risc valutar de o anumită consistență nu a putut face obiectul *in concreto* al unei previzionări de către niciuna dintre părțile contractului, trecând dincolo de puterea de prevedere a acestora. Faptul că legiuitorul nu a reglementat în mod distinct diferențele de risc valutar care se constituie în cazuri de impreviziune în funcție de durata contractului de credit nu demonstrează decât că toate situațiile trebuie tratate cu aceeași unitate de măsură, evitându-se, astfel, eventuale situații de inegalitate între debitori/creditori, după caz. Mai mult, spre a preveni astfel de situații, creditorii (profesioniști) trebuie să fie diligenți și să stabilească în contractele de credit clauze care să evite intervenirea unui astfel de caz de impreviziune. Nu este rolul Curții Constituționale să clasifice contractele de credit în contracte pe durată scurtă, medie sau lungă, în funcție de care să stabilească un anumit regim juridic sub aspectul reținerii impreviziunii și astfel să impună ea însăși anumite praguri pentru consistența valorică a diferenței de curs valutar.

32. Cu privire la consistența temporală a diferenței de curs valutar, Curtea a reținut că menținerea pe o durată de 6 luni a diferenței de 52,6% dintre cursul actual și cel existent la data încheierii contractului de credit relevă un caracter constant, continuu, ireversibil al fluctuației, care, așadar, nu este una temporară/circumstanțială/particulară. Nu este rolul Curții să stabilească dacă această perioadă trebuia să fie mai mare, ci doar să se asigure că este o perioadă rațională și care previne arbitrarul.

33. O altă chestiune invocată sub aspectul cerințelor de calitate a legii a fost aceea a stabilirii procentului care se subsumează riscului inerent și a celui care intră în registrul riscului supraadăugat. Această critică nu ține seama de conținutul normativ al textului analizat, care nu cuprinde vreo referire la un anumit procent care ar ține de riscul inerent, ci stabilește pur și simplu că dacă se atinge o asemenea diferență valorică între cursul monedei străine de la momentul contractării creditului și cel de la momentul invocării impreviziunii, intervenirea impreviziunii este prezumată, iar debitorul are opțiunea de a da în plată imobilul ipotecat.

34. Criticile vizând situația creditelor reeșalonate/restructurate aduc în discuție o problemă de aplicare a legii. În cazul contractului prin care se modifică contractul inițial în sensul prelungirii termenului de plată [reeșalonarea], cauza de impreviziune se raportează tot la data încheierii contractului de credit inițial, capitalul nefiind afectat, ci doar plata acestuia urmând a se realiza într-un interval temporal mai extins. În cazul creditelor deja restructurate, este o problemă distinctă în sensul că (i) dacă principalul sumei de plată (capitalul) a format obiectul unei negocieri între părți, diminuându-se, invocarea acestei cauze de impreviziune devine posibilă numai prin raportare la această nouă dată și (ii) dacă a fost stinsă obligația inițială prin

încheierea în mod subsecvent a unui nou contract între debitor și creditor, invocarea acestei cauze de impreviziune devine posibilă numai prin raportare la această nouă dată. Redimensionarea capitalului constituie o modificare esențială a contractului inițial încheiat, astfel că modificările contractuale care afectează capitalul produc efecte și în privința datei la care se raportează această cauză de impreviziune, data încheierii contractului de credit fiind data încheierii actului care „restructurează” capitalul.

35. Raportat la criticile de neconstituționalitate ce privesc faptul că instanțele naționale s-au pronunțat deseori cu privire la imposibilitatea calificării fluctuațiilor valutare drept caz de impreviziune, iar aceste constatări se bucură de autoritate de lucru judecat, Curtea a observat că, potrivit noului cadru normativ, fluctuațiile valutare de peste 52,6% reprezintă impreviziune, astfel că instanțele judecătorești nu mai au competența de a decide ele însele dacă sau în ce măsură fluctuația valutară poate fi calificată drept impreviziune. Întrucât legea a reglementat, pe calea unei definiții legale, o prezumție absolută de impreviziune, instanța judecătorească trebuie să o aplice în consecință. Totodată, autoritatea de lucru judecat a unei hotărâri judecătorești se raportează la norma aflată în vigoare, pe baza căreia a fost pronunțată, și nu împiedică modificarea acesteia. De altfel, în sistemul constituțional românesc, hotărârea judecătorească pronunțată de instanțele judecătorești ordinare nu constituie un izvor formal al dreptului. Prin urmare, noua reglementare nu încalcă exigențele de calitate a legii, din moment ce este comprehensibil faptul că se aplică și acelor contracte de credit în raport cu care, anterior intrării în vigoare a noii legi, instanțele judecătorești au considerat ca nefiind neîntrunite condițiile impreviziunii sub imperiul vechii reglementări.

36. Prin urmare, Curtea a constatat că art. 4 alin. (1¹) lit. a), alin. (12) și (13) din Legea nr. 77/2016 nu încalcă art. 1 alin. (5), art. 44 și art. 147 alin. (4) din Constituție.

37. A doua prezumție reglementată valorifică creșterea obligației de plată lunare de peste 50% ca urmare a majorării ratei de dobândă variabilă. Întrucât obligația lunară de plată (rata lunară) constă din capital plus dobândă, rezultă că o creștere cu 50% a ratei lunare trebuie să fie determinată de creșterea dobânzii cu cel puțin același quantum procentual. Această prezumție valorifică în latura sa de consistență valorică două aspecte: ponderea dobânzii în cadrul obligației lunare de plată și, corelativ acesteia, creșterea cu minimum 50% a dobânzii, care duce la creșterea cu cel puțin 50% a ratei lunare. Aceasta este condiția de consistență valorică, în timp ce criteriul persistenței temporale este menținerea pe o durată de 6 luni consecutive a acestei situații. Raportarea se face la rata precedentă perioadei de 6 luni consecutive în care trebuie să se mențină această creștere. Nu este rolul Curții să stabilească dacă această fluctuație a valorii obligației lunare de plată determinată de creșterea dobânzii trebuia să fie de 50%—100%, ci doar să se asigure că este o fluctuație rațională luată în calcul și care previne arbitrarul. Or, cele de mai sus indică o abatere de la riscul inerent contractului de credit. Prin urmare, art. 4 alin. (1¹) lit. b), alin. (12) și (13) din Legea nr. 77/2016 nu încalcă art. 1 alin. (5), art. 44 și art. 147 alin. (4) din Constituție.

38. Cu privire la criticile de neconstituționalitate aduse art. 4 alin. (4) din Legea nr. 77/2016 în raport cu art. 1 alin. (5) și art. 21 alin. (3) din Constituție, Curtea a arătat că, de principiu, o cauză întemeiată pe dispozițiile Legii nr. 77/2016 poate parcurge 4 faze (2 extrajudiciare și 2 judiciare), iar în cadrul acestei proceduri se interpune art. 4 alin. (4) din lege, care stabilește că „*Echilibrarea și continuarea contractului de credit sunt prioritare. Încetarea contractului de credit va putea fi dispusă doar în cazul imposibilității vădite a continuării sale*”. Curtea a reținut că întreaga procedură reglementată de Legea nr. 77/2016 include ideea de adaptare a contractului, astfel că fiecare fază a acestei proceduri implică aplicarea cu prioritate

a soluției de adaptare a contractului în raport cu cea de încetare a acestuia. Astfel, în cele două faze extrajudiciare, cele două părți pot negocia atât adaptarea, cât și încetarea contractului de credit, iar dacă se ajunge la un acord în acest sens, fără intervenția instanței, fie creditorul nu mai formulează contestație, fie debitorul nu mai formulează acțiunea în stingerea creanței, după caz. Optându-se pentru soluția adaptării contractului se ajunge la evitarea încetării contractului de credit prin darea în plată a bunului imobil ipotecat, ceea ce reprezintă o aplicare fidelă a art. 4 alin. (4) teza întâi din lege. Prin urmare, dacă art. 4 alin. (4) teza întâi din lege este o reglementare de principiu care privește relația dintre debitor și creditor, atrăgându-le atenția asupra necesității menținerii utilității sociale a contractului de credit, teza a doua aduce în discuție obligația instanței judecătorești de a aplica — în mod prioritar — soluția adaptării contractului.

39. Curtea a stabilit că atât debitorul, pe cale reconvențională în cadrul contestației, cât și creditorul, în cadrul acțiunii în stingerea creanței, pot formula cereri de adaptare a contractului de credit. Posibilitatea formulării unor astfel de cereri reconvenționale trebuie recunoscută în fiecare fază procesuală în parte tocmai pentru că, pe de o parte, evită multiplicarea corespunzătoare a cererilor formulate de debitor și creditor, astfel că partea nu mai trebuie să formuleze o nouă cerere de adaptare a contractului prin mijlocirea dreptului comun, iar, pe de altă parte, asigură egalitatea juridică între cele două părți. Prin urmare, ca o exigență a dreptului la un proces echitabil, prin aplicarea art. 4 alin. (4) din lege, cererea de adaptare a contractului poate fi formulată atât în contestație, cât și în acțiunea în stingerea obligației.

40. În ipoteza intervenirii acordului părților pentru adaptarea contractului în cursul fazelor judiciare, instanța judecătorească va dispune adaptarea acestuia. În schimb, în măsura în care nu se întrunește un asemenea acord, va evalua dacă în cauză există o imposibilitate vădită a continuării contractului, încetarea acestuia dispunându-se doar în această situație. Stingerea obligațiilor născute din contractul de credit ipotekar și transmiterea dreptului de proprietate către creditor echivalează cu încetarea contractului, însă art. 4 alin. (4) din lege stabilește că aceasta reprezintă o ultimă soluție aplicabilă în situația constatării impreviziunii, astfel că părțile trebuie să depună toate diligențele pentru menținerea utilității sociale a contractului, iar instanța judecătorească trebuie să urmărească, în mod firesc, continuarea contractului. De aceea, ca regulă, instanța trebuie să dispună adaptarea contractului de credit, cu excepția situației în care este demonstrată existența unei imposibilități vădite de continuare a acestuia. Această imposibilitate nu se analizează prin raportare la situația patrimonială a debitorului, pentru că nu există nicio relație între impreviziunea în contracte și situația financiară a debitorului, impreviziunea exprimând o tensiune intracontractuală, și nu una personală, ce transcende cadrului strict contractual. Așadar, sintagma „*imposibilitate vădită a continuării contractului de credit*” se raportează întotdeauna la drepturile și obligațiile rezultate din contractul de credit, instanța judecătorească neputând realiza un inventar al situației patrimoniale a debitorului pentru a decide adaptarea sau încetarea contractului.

41. În deciziile sale cu privire la Legea nr. 77/2016, Curtea a trebuit ea însăși să delimiteze impreviziunea de situația patrimonială actuală a debitorului [spre exemplu, Decizia nr. 415 din 19 iunie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 781 din 12 septembrie 2018], tocmai pentru că, în mod greșit, instanțele judecătorești analizau și administrau un probatoriu pentru a determina situația materială a debitorului în vederea stabilirii unei afectări a echilibrului contractual, considerând că în acest mod se evaluează starea de impreviziune a contractului de credit. Or, echilibrul contractual în ipoteza contractului de credit nu se determină prin raportare la întregul patrimoniu al debitorului sau la posibilitățile sale

financiare de rambursare a împrumutului, ci prin raportare strictă la conținutul clauzelor contractuale. Astfel, materializarea riscului supraadăugat are un efect direct asupra acestor clauze și, în consecință, generează în mod automat dezechilibrul contractual [Decizia nr. 731 din 6 noiembrie 2019, precitată, paragraful 51]. Prin urmare, odată constatată impreviziunea potrivit conținutului matematic al art. 4 alin. (11)—(3) din Legea nr. 77/2016, instanța judecătorească poate dispune adaptarea contractului de credit. În măsura în care executarea contractului este excesiv de oneroasă sub aspectul drepturilor și obligațiilor derivând din chiar prevederile sale, acesta își pierde utilitatea socială, fiind, așadar, imposibilă/irațională continuarea sa; în acest caz, instanța va dispune stingerea obligațiilor născute din contractul de credit ipotekar și transmiterea dreptului de proprietate către creditor.

42. Având în vedere cele expuse, Curtea a constatat că art. 4 alin. (4) din Legea nr. 77/2016 nu încalcă cerințele de calitate a legii prevăzute de art. 1 alin. (5) din Constituție, întrucât stabilește în mod clar că soluția adaptării contractului este prioritară încetării acestuia prin darea în plată a imobilului ipotecat, iar pentru a dispune una dintre cele două soluții, oferă instanței judecătorești un criteriu rațional, și anume aprecierea posibilității continuării executării contractului de credit prin raportare strict la prestațiile la care părțile s-au obligat. Totodată, textul criticat nu încalcă art. 21 alin. (3) din Constituție pentru că atât debitorul, cât și creditorul în faze procesuale distincte pot formula cereri de adaptare a contractului. Prin urmare, art. 4 alin. (4) din Legea nr. 77/2016 nu încalcă art. 1 alin. (5) și art. 21 alin. (3) din Constituție.

43. În ceea ce privește art. 4 alin. (3) din Legea nr. 77/2016, prin Decizia nr. 431 din 17 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.027 din 27 octombrie 2021, Curtea a observat că acest text stabilește că impreviziunea este prezumată în favoarea consumatorului, care formulează o notificare în condițiile art. 5 sau art. 8 alin. (5), și reprezintă o consecință a prezumțiilor de impreviziune reglementate, fără a pune în discuție aplicabilitatea art. 44 din Constituție. Practic, criticile de neconstituționalitate formulate vizează mai degrabă reglementările referitoare la instituirea celor două prezumții de impreviziune, astfel încât nu se poate reține neconstituționalitatea textului criticat.

44. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să modifice jurisprudența mai sus invocată, atât soluția, cât și considerentele deciziilor menționate își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

45. În continuare, Curtea reține că dispozițiile art. 8 alin. (5) tezele a doua și a treia din Legea nr. 77/2016 au fost constatate ca fiind neconstituționale prin Decizia nr. 432 din 17 iunie 2021, precitată, motivat de faptul că nu respectă deciziile anterioare ale Curții Constituționale [Decizia nr. 623 din 25 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 18 ianuarie 2017, și Decizia nr. 731 din 6 noiembrie 2019, precitată], fiind astfel contrare art. 147 alin. (4) din Constituție prin raportare la art. 1 alin. (5) și art. 44 din Constituție.

46. Pentru a ajunge la această soluție, Curtea a reținut că prezumția legală absolută instituită vizează debitorul împotriva căruia s-a derulat și s-a finalizat o procedură de executare silită, prin vânzarea imobilului cu destinație de locuință, și împotriva căruia se continuă executarea, având ca debit un rest neacoperit ca urmare a vânzării realizate. O asemenea măsură reprezintă o ingerință a statului în dreptul de proprietate privată al creditorului, iar limitarea creanței antereferite numai la valoarea bunului ipotecat, pe motiv că acesta a fost executat silit, aspect căruia i se dă eficiența unei situații de impreviziune, fără ca aceasta să fie una reală și efectivă, nu relevă existența unui scop legitim al ingerinței, constituindu-se mai degrabă într-o măsură socială sau care valorifică o condiție potestativă simplă din partea debitorului, cu consecința privării de proprietate a creditorului asupra unei părți din creanța sa. Prin urmare,

aceasta, în realitate, reprezintă o cauză de limitare a răspunderii contractuale a debitorului ce împiedică executarea contractului de credit, în funcție de voința debitorului. Practic, o circumstanță personală, fără legătură cu clauzele contractului, este convertită într-un caz de impreviziune.

47. Curtea a mai reținut că art. 8 alin. (5) teza a doua din Legea nr. 77/2016 cuprinde un element de procedură și unul de drept substanțial. Cel de procedură privește faptul că debitorul care apelează la procedura reglementată de art. 8 alin. (5) din Legea nr. 77/2016 nu o poate face direct, ci prin depunerea unei notificări conform art. 5 alin. (1) din aceeași lege. Această reglementare procedurală reprezintă o transpunere în plan normativ a paragrafului 44 din Decizia nr. 95 din 28 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 656 din 9 august 2017. În schimb, reglementarea de drept substanțial, și anume prezumarea absolută a impreviziunii în ipoteza în care debitorul a fost supus unei executări silite a imobilului ipotecat, dar este în continuare executat silit pentru datoria inițială și pentru accesoriile acesteia, neacoperite prin executarea silită a imobilului ipotecat, conservă elementele de neconstituționalitate reținute în Decizia nr. 731 din 6 noiembrie 2019, afectând art. 8 teza a doua din Legea nr. 77/2016. În concepția Deciziei nr. 731 din 6 noiembrie 2019, reținerea impreviziunii pentru un creditor aflat în situația descrisă parcurge etapa notificării, a contestației la notificare, a încheierii actului de dare în plată și, în caz de neconformare a creditorului, etapa de stingere a datoriei izvorâte din contractul de credit. Prin urmare, pentru etapa notificării, ipotezele de impreviziune sunt reglementate de art. 4 alin. (11)—(13) din lege, acestora neputându-le fi alăturată o nouă ipoteză care vizează o eventuală consecință a impreviziunii (faptul că bunul imobil ipotecat a fost executat și că executarea continuă pentru că datoria inițială/accesoriile acesteia nu a/au fost acoperită/acoperite). Așadar, chiar dacă bunul imobil ipotecat a fost vândut la licitație publică, iar executarea silită continuă, debitorul trebuie să se încadreze în ipotezele de impreviziune prevăzute de art. 4 alin. (11)—(13) din lege pentru a putea solicita stingerea datoriei. În condițiile constatării neconstituționalității tezei a doua, Curtea a constatat și neconstituționalitatea tezei a treia pentru că aceasta devine restrictivă și poate relativiza întreaga procedură prin introducerea unui dubiu, respectiv acela că numai art. 4 alin. (13) se aplică în mod corespunzător, nu și celelalte dispoziții cuprinse în art. 4. Rezultă că, în ipoteza art. 8 alin. (5) din Legea nr. 77/2016, pentru a se reține incidența impreviziunii, devin incidente dispozițiile art. 4 alin. (1) lit. e) și alin. (11)—(13) din aceeași lege.

48. Prin urmare, având în vedere soluția de neconstituționalitate, precum și data sesizării Curții Constituționale în prezentele cauze, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 8 alin. (5) tezele a doua și a treia din Legea nr. 77/2016 urmează a fi respinsă ca devenită inadmisibilă.

49. Sub acest aspect, este de subliniat faptul că, de principiu, chiar dacă, în temeiul art. 29 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, excepția de neconstituționalitate este respinsă ca devenită inadmisibilă, decizia anterioară de constatare a neconstituționalității poate reprezenta motiv de revizuire conform art. 509 alin. (1) pct. 11 din Codul de procedură civilă [a se vedea, de exemplu, Decizia nr. 301 din 5 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 558 din 28 iulie 2014, paragraful 20, Decizia nr. 497 din 7 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 839 din 18 noiembrie 2014, paragraful 32, sau Decizia nr. 866 din 10 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 1 februarie 2016].

50. Desigur, revine instanțelor de judecată competența de a stabili cadrul procesual în care se soluționează litigiul dedus judecății, în funcție de stadiul derulării contractului de credit și de data încheierii acestuia, aplicând în mod corespunzător dispozițiile legale specifice fiecărei faze procesuale în parte, împreună cu jurisprudența Curții Constituționale asociată

acestora [a se vedea, *mutatis mutandis*, Decizia nr. 39 din 30 ianuarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 772 din 7 septembrie 2018, paragraful 256].

51. Cu referire specifică la prevederile art. 8 alin. (5) teza întâi din Legea nr. 77/2016, prin Decizia nr. 806 din 7 decembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 413 din 15 mai 2018, paragrafele 196—199, Curtea a reținut că, pentru o înțelegere clară a acestui text, se impune situarea sa în contextul mai larg al art. 8 din Legea nr. 77/2016 în integralitatea lui. Alin. (1) al art. 8 din Legea nr. 77/2016 instituie un remediu judiciar de drept civil specific Legii nr. 77/2016, respectiv dreptul de a cere instanței să pronunțe o hotărâre prin care să se constate stingerea obligațiilor născute din contractul de credit ipotecar și să se transmită dreptul de proprietate către creditor. Art. 8 alin. (1) din Legea nr. 77/2016 mai reglementează, deopotrivă, două aspecte cu referire la acest remediu judiciar.

52. În primul rând, dreptul debitorului de a cere instanței să pronunțe o hotărâre prin care să se constate stingerea obligațiilor născute din contractul de credit ipotecar și să se transmită dreptul de proprietate către creditor are o natură subsidiară, adică poate fi exercitat numai în situația în care creditorul nu se conformează dispozițiilor prevăzute de Legea nr. 77/2016. Așadar, debitorul își poate exercita dreptul menționat: 1) în situația în care creditorul nu procedează, potrivit art. 5 alin. (2) și (4) din Legea nr. 77/2016, la încheierea actului translativ de proprietate, prin care se stinge orice datorie a debitorului constând în principal, dobânzi și penalități izvorând din contractul de credit ipotecar, sau/și 2) în situația, reglementată de art. 7 alin. (6) din Legea nr. 77/2016, în care, în termen de 10 zile de la data respingerii definitive a contestației formulate potrivit art. 7 din legea menționată, creditorul nu se prezintă, în conformitate cu notificarea prealabilă a debitorului, la notarul public indicat în cuprinsul acesteia, în vederea semnării actului de dare în plată.

53. În al doilea rând, art. 8 alin. (1) din Legea nr. 77/2016 îl indică pe titularul dreptului de a recurge la acest remediu judiciar specific, respectiv debitorul. Prevederile art. 8 alin. (5) teza întâi din Legea nr. 77/2016 reprezintă, la rândul lor, o clarificare a sferei titularului dreptului de a recurge la remediu judiciar specific instituit de art. 8 alin. (1) din Legea nr. 77/2016. Astfel, dacă art. 8 alin. (1) din Legea nr. 77/2016 nu face decât să se refere la categoria generală a debitorului, art. 8 alin. (5) teza întâi din Legea nr. 77/2016 se referă la o anumită categorie, specifică, de titulari ai acestui drept la acțiune, respectiv consumatorul care a fost supus unei executări silite a imobilului ipotecat. Cu alte cuvinte, legiuitorul a specificat, în mod expres, o anumită categorie de titulari ai remedului judiciar specific instituit de art. 8 din Legea nr. 77/2016 — consumatorul care a fost supus unei executări silite a imobilului ipotecat. În sfârșit, în scopul clarificării sferei titularului dreptului la introducerea acțiunii instituită de art. 8 alin. (1) din Legea nr. 77/2016, art. 8 alin. (5) teza întâi din aceasta dispune că acel consumator care a fost supus unei executări silite a imobilului ipotecat poate formula această acțiune, indiferent de titularul creanței, de stadiul în care se află ori de forma executării silite care se continuă contra sa.

54. Rezultă că, în soluționarea acțiunii în constatare instituite de art. 8 din Legea nr. 77/2016, deci inclusiv a celei formulate de către consumatorul care a fost supus executării silite a imobilului ipotecat, instanța judecătorească va aplica, în mod obligatoriu, teoria impreviziunii. O asemenea concluzie este, de altfel, reținută și în paragraful 123 al Deciziei nr. 623 din 25 octombrie 2016, în care Curtea a subliniat că instanța judecătorească este competentă să se pronunțe cu privire la îndeplinirea condițiilor privind existența impreviziunii și în faza executării silite. În urma procesului de aplicare a teoriei impreviziunii, inclusiv în faza executării silite, instanța judecătorească, potrivit considerentelor de la paragraful 121 al deciziei anterioare, va pronunța

o hotărâre prin care va dispune fie adaptarea contractului în forma pe care o decide, fie încetarea sa. În acest context, Curtea a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 8 alin. (5) teza întâi din Legea nr. 77/2016.

55. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să modifice jurisprudența mai sus invocată, atât soluția, cât și considerentele deciziilor menționate își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

56. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Respinge, ca devenită inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 8 alin. (5) tezele a doua și a treia din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, excepție ridicată de Societatea First Bank — S.A. din București în Dosarul nr. 2.612/288/2021 al Judecătoriai Râmnicu Vâlcea — Secția civilă, de Societatea Credit Europe Bank NV din Amsterdam, Olanda, în Dosarul nr. 10.678/1.748/2020 al Judecătoriai Cornetu, precum și de Societatea Credit Europe Bank (România) — S.A. din București în Dosarul nr. 3.819/301/2021 al Judecătoriai Sectorului 3 București — Secția civilă și în Dosarul nr. 2.251/302/2021 al Judecătoriai Sectorului 5 București — Secția a II-a civilă.

2. Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de aceleași autoare în aceleași dosare ale aceluiași instanțe și constată că dispozițiile art. 4 alin. (1¹)—(1³), (3) și (4) și ale art. 8 alin. (5) teza întâi din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, precum și Legea nr. 52/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, în ansamblul său, sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătoriai Râmnicu Vâlcea — Secția civilă, Judecătoriai Cornetu, Judecătoriai Sectorului 3 București — Secția civilă și Judecătoriai Sectorului 5 București — Secția a II-a civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 25 octombrie 2022.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

MARIAN ENACHE

Magistrat-asistent,
Cristina Titirișcă

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL MUNCII ȘI SOLIDARITĂȚII SOCIALE

Nr. 874 din 31 martie 2023

MINISTERUL FINANȚELOR

Nr. 1.429 din 26 aprilie 2023

ORDIN

**privind aprobarea procedurii de aplicare a prevederilor art. IV alin. (1) și (2) din Legea nr. 72/2022
pentru anularea unor obligații fiscale și pentru modificarea unor acte normative**

În temeiul art. IV alin. (3) din Legea nr. 72/2022 pentru anularea unor obligații fiscale și pentru modificarea unor acte normative, art. 18 alin. (3) din Hotărârea Guvernului nr. 23/2022 privind organizarea și funcționarea Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, cu modificările și completările ulterioare, și art. 10 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 34/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Finanțelor, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul muncii și solidarității sociale și ministrul finanțelor emit următorul ordin:

Art. 1. — Se aprobă „Procedura privind reîncadrarea fiscală a sumelor acordate sub forma indemnizației de delegare, a indemnizației de detașare, inclusiv a indemnizației specifice detașării transnaționale, și a prestației suplimentare acordate în baza clauzei de mobilitate, primite de salariați, care poate fi

realizată de organele fiscale în temeiul art. 11 alin. (1) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, în urma controalelor realizate de organele competente ale Inspecției Muncii, prin care se constată situațiile de delegare, detașare, detașare

transnațională în care se pot afla salariații, după caz, potrivit legii”, prevăzută în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — Ministerul Muncii și Solidarității Sociale — Inspekția Muncii, prin inspectoratele teritoriale de muncă, și Ministerul

p. Ministrul muncii și solidarității sociale,
Mădălin-Cristian Vasilcoiu,
secretar de stat

Finanțelor — Agenția Națională de Administrare Fiscală, prin organele fiscale teritoriale, vor duce la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. 3. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul finanțelor,
Adrian Căciu

ANEXĂ

PROCEDURĂ

privind reîncadrarea fiscală a sumelor acordate sub forma indemnizației de delegare, a indemnizației de detașare, inclusiv a indemnizației specifice detașării transnaționale, și a prestației suplimentare acordate în baza clauzei de mobilitate, primite de salariați, care poate fi realizată de organele fiscale în temeiul art. 11 alin. (1) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, în urma controalelor realizate de organele competente ale Inspekției Muncii, prin care se constată situațiile de delegare, detașare, detașare transnațională în care se pot afla salariații, după caz, potrivit legii

SECȚIUNEA 1

Verificarea, de către Inspekția Muncii, prin inspectoratele teritoriale de muncă, a situațiilor declarate de angajatori privind delegarea, detașarea sau detașarea transnațională în care se află salariații, după caz, potrivit legii

Art. 1. — Inspekția Muncii, prin inspectoratele teritoriale de muncă, procedează, în cadrul controalelor realizate, la constatarea situațiilor de delegare, detașare, detașare transnațională în care se pot afla salariații, după caz, potrivit legii, sau a nerespectării prevederilor legale incidente pentru situațiile menționate și încheie procese-verbale de control și, după caz, procese-verbale de constatare și sancționare a contravențiilor.

Art. 2. — În actele de control întocmite, Inspekția Muncii, prin inspectoratele teritoriale de muncă, confirmă, în baza documentelor prezentate de către angajator, natura veniturilor acordate sub forma indemnizației de delegare, detașare, inclusiv a indemnizației specifice detașării transnaționale, și a prestației suplimentare acordate în baza clauzei de mobilitate, potrivit prevederilor art. IV alin. (2) din Legea nr. 72/2022 pentru anularea unor obligații fiscale și pentru modificarea unor acte normative.

Art. 3. — Inspekția Muncii, prin inspectoratele teritoriale de muncă, efectuează aceste controale atât la cererea autorităților și instituțiilor publice, precum și a oricărui alte entități, cât și din oficiu, ca urmare a acțiunilor de control proprii.

Art. 4. — Actele de control menționate la art. 1 se transmit către organele fiscale teritoriale ale Agenției Naționale de Administrare Fiscală, în termen de maximum 45 de zile lucrătoare de la data încheierii, pentru a fi avute în vedere în cadrul eventualelor acțiuni de inspekție fiscală care vor fi efectuate la contribuabilii în cauză.

SECȚIUNEA a 2-a

Reîncadrarea fiscală a sumelor acordate sub forma indemnizației de delegare, detașare, inclusiv a indemnizației specifice detașării transnaționale, și a prestației suplimentare acordate în baza clauzei de mobilitate, primite de salariați, realizată de către organele fiscale teritoriale ale Agenției Naționale de Administrare Fiscală

Art. 5. — (1) Organele fiscale teritoriale ale Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF) selectează în baza analizei de risc contribuabilii la care Inspekția Muncii, prin

inspectoratele teritoriale de muncă, a efectuat controale specifice potrivit celor menționate la Secțiunea 1 și pentru care actele de control au fost transmise către Agenția Națională de Administrare Fiscală.

(2) Organele fiscale teritoriale ale ANAF fundamentează constatările în ceea ce privește impozitul pe venit și contribuțiile sociale, ținând cont de constatările efectuate de Inspekția Muncii, prin inspectoratele teritoriale de muncă, cu privire la natura veniturilor acordate salariaților sub forma indemnizației de delegare, detașare, inclusiv a indemnizației specifice detașării transnaționale, și a prestației suplimentare acordate în baza clauzei de mobilitate.

(3) La finalizarea verificărilor se încheie acte administrativ-fiscale, conform prevederilor Legii nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 6. — (1) În situația în care, în urma analizelor de risc și a controalelor inopinate efectuate de organele fiscale teritoriale ale ANAF, sunt identificate situații de delegare/detașare/detașare transnațională, precum și de acordare a prestației suplimentare în baza clauzei de mobilitate, în care se află salariații contribuabililor care au făcut obiectul analizei de risc/controalelor inopinate, pentru confirmarea naturii veniturilor realizate de salariații contribuabililor în cauză, organele fiscale teritoriale ale ANAF solicită inspectoratelor teritoriale de muncă din subordinea Inspekției Muncii, în termen de maximum 15 zile lucrătoare de la data finalizării analizei de risc sau data încheierii procesului-verbal ca urmare a controlului inopinat realizat, efectuarea de verificări pentru constatarea uneia dintre situațiile de delegare, detașare, detașare transnațională în care se află salariații contribuabililor respectivi, potrivit prevederilor art. IV alin. (2) din Legea nr. 72/2022 pentru anularea unor obligații fiscale și pentru modificarea unor acte normative.

(2) După primirea actelor de control de la inspectoratele teritoriale de muncă, ANAF poate efectua acțiuni de inspekție fiscală în care dispune, după caz, reîncadrarea fiscală a sumelor acordate sub forma indemnizației de delegare, detașare, inclusiv a indemnizației specifice detașării transnaționale, și a prestației suplimentare acordate în baza clauzei de mobilitate, primite de salariați, în temeiul prevederilor art. 11 alin. (1) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, ținând cont de constatările efectuate de Inspekția Muncii, prin inspectoratele teritoriale de muncă.

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

DECIZIA Nr. 24

din 27 martie 2023

Dosar nr. 161/1/2023

Gabriela Elena Bogasiu	— vicepreședintele delegat al Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului
Laura-Mihaela Ivanovici	— președintele Secției I civile
Marian Budă	— președintele Secției a II-a civile
Mariana Constantinescu	— președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Lavinia Dascălu	— judecător la Secția I civilă
Ileana Ruxandra Tirică	— judecător la Secția I civilă
Diana Florea Burgazli	— judecător la Secția I civilă
Irina Alexandra Boldea	— judecător la Secția I civilă
Mariana Hortolomei	— judecător la Secția I civilă
Ruxandra Monica Duță	— judecător la Secția a II-a civilă
Petronela Iulia Nițu	— judecător la Secția a II-a civilă
Diana Manole	— judecător la Secția a II-a civilă
Cosmin Horia Mihăianu	— judecător la Secția a II-a civilă
Csaba Bela Nasz	— judecător la Secția a II-a civilă
Adriana Florina Secrețeanu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Adriana Elena Gherasim	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Ștefania Dragoie	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Ionel Florea	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Mădălina-Elena Vladu-Crevon	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

1. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, învestit cu soluționarea Dosarului nr. 161/1/2023, a fost constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și ale art. 37 alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu completările ulterioare (*Regulamentul*).

2. Ședința este prezidată de doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu, vicepreședintele delegat al Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. La ședința de judecată participă doamna Elena Adriana Stamatescu, magistrat-asistent, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 38 din Regulament.

4. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a luat în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel Cluj — Secția a IV-a pentru litigiile de muncă și asigurări sociale în Dosarul nr. 1.357/117/2022.

5. Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că la dosar a fost depus raportul întocmit de judecătorii-raportori, ce a fost comunicat părților, conform dispozițiilor art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă; părțile nu au depus puncte de vedere asupra chestiunii de drept.

6. De asemenea, referă asupra faptului că au fost transmise de către instanțele naționale hotărâri judecătorești pronunțate în materia ce face obiectul sesizării și opinii teoretice exprimate de judecători, iar Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că nu se verifică, în prezent, practică judiciară în vederea promovării unui recurs în interesul legii în problema de drept ce formează obiectul sesizării.

7. În urma deliberărilor, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept rămâne în pronunțare asupra sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

8. Curtea de Apel Cluj — Secția a IV-a pentru litigiile de muncă și asigurări sociale a dispus, prin Încheierea din 28 noiembrie 2022, în Dosarul nr. 1.357/117/2022, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în temeiul dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept:

Cum se interpretează și se aplică dispozițiile art. 82 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 303/2004), și dispozițiile art. 7 alin. (1), (2) și (3) din Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, și ale Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, referitoare la pensiile de serviciu și la acordarea indemnizațiilor pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.275/2005 (Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004), referitoare la pensiile de serviciu, în sensul de a se stabili dacă drepturile acordate prin hotărâri judecătorești irevocabile privind diferențele DNA-DIICOT, respectiv coeficienții prevăzuți de lit. A pct. 6—13 din anexa la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2006 privind salarizarea și alte drepturi ale judecătorilor, procurorilor și altor

categoria de personal din sistemul justiției, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 45/2007, cu modificările și completările ulterioare (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2006), se încadrează în sintagma de „indemnizație avută” și trebuie luate în considerare la stabilirea pensiei de serviciu a magistraților?

9. Sesizarea a fost înregistrată pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție la data de 20 ianuarie 2023 cu nr. 161/1/2023, termenul de judecată fiind stabilit la 27 martie 2023.

II. Norma de drept intern ce formează obiectul sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile

10. *Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare*

Art. 82. — „(1) Judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție, magistrații-asistenți de la Curtea Constituțională și personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor, precum și foștii judecători și procurori financiari și consilierii de conturi de la secția jurisdicțională care au exercitat aceste funcții la Curtea de Conturi, cu o vechime de cel puțin 25 de ani în funcția de judecător ori procuror, magistrat-asistent sau personal de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor, precum și în funcția de judecător ori procuror financiar sau consilier de conturi de la secția jurisdicțională a Curții de Conturi se pot pensiona la cerere și pot beneficia, la împlinirea vârstei de 60 de ani, de pensie de serviciu, în cuantum de 80% din baza de calcul reprezentată de indemnizația de încadrare brută lunară sau de salariul de bază brut lunar, după caz, și sporurile avute în ultima lună de activitate înainte de data pensionării. (...)”

11. *Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, și ale Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, referitoare la pensiile de serviciu și la acordarea indemnizațiilor pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.275/2005*

Art. 7. — „(1) Cuantumul pensiei de serviciu prevăzute la art. 82 alin. (1) și (2) este de 80% din media veniturilor brute realizate în ultimele 12 luni de activitate înainte de data pensionării, iar pentru pensia de serviciu prevăzută la art. 82 alin. (5), cuantumul este de 80% din media veniturilor brute realizate în ultimele 12 luni de activitate ale unui judecător sau procuror în funcție, în condiții identice de vechime și nivel al instanței sau parchetului.

(2) În stabilirea mediei veniturilor brute realizate prevăzute la alin. (1) se vor lua în considerare numai acele 12 luni anterioare pensionării, în care persoana s-a aflat efectiv în activitate. În cazul în care persoana s-a aflat efectiv în activitate o fracțiune de lună, se va include în calculul pensiei numai această fracțiune de lună, prelungindu-se corespunzător termenul până la împlinirea celor 12 luni.

(3) În veniturile brute realizate se includ, pe lângă indemnizația de încadrare brută lunară, sporurile cu caracter permanent sau nepermanent. În veniturile brute nu se includ sumele primite cu titlu de prime, premii, decontări, restituiri de drepturi aferente altei perioade și nici indemnizația egală cu cele 7 indemnizații de încadrare brute lunare prevăzută la art. 81 alin. (1) din lege ori alte drepturi fără caracter salarial. (...)”

12. *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2006 privind salarizarea și alte drepturi ale judecătorilor, procurorilor și altor categorii de personal din sistemul justiției, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 45/2007, cu modificările și completările ulterioare*

Lit. A pct. 6—13 din anexă

„Nr. crt.	Funcția	Coeficient de multiplicare
(...)	Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție	
	(...)	
6.	Prim adjunct al procurorului general	23,000
7.	Adjunct al procurorului general	22,500
8.	Consilier al procurorului general	22,000
9.	Procuror șef secție	21,500
10.	Procuror șef secție adjunct	21,000
11.	Procuror șef serviciu	20,500
12.	Procuror șef birou	20,000
13.	Procuror	19,000 (...)”

III. Expunerea succintă a procesului

13. Prin acțiunea înregistrată pe rolul Tribunalului Cluj — Secția mixtă de contencios administrativ și fiscal, de conflicte de muncă și asigurări sociale cu nr. 1.357/117/2022, reclamanta X a solicitat obligarea pârâtei Casa Județeană de Pensii Cluj la revizuirea Deciziei de pensie nr. xxxxxx din 9 decembrie 2021, în sensul includerii în calculul pensiei și a drepturilor salariale avute la data pensionării. În susținerea cererii, reclamanta a indicat că drepturile salariale au fost recunoscute în favoarea sa prin Sentința civilă nr. 1.268 din 25 noiembrie 2020 a Tribunalului Suceava — Secția I civilă, pronunțată în Dosarul nr. 1.581/86/2020 și modificată prin Decizia nr. 348 din 12 aprilie 2021 a Curții de Apel Suceava — Secția I civilă, precum și prin Încheierea civilă din 27 iunie 2019 a Tribunalului Bistrița-Năsăud. În drept, a invocat dispozițiile art. 82 alin. (1) din Legea nr. 303/2004, art. 107 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare (*Legea nr. 263/2010*), și deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept nr. 23 din 29 iunie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 797 din 27 octombrie 2015 (*Decizia nr. 23 din 29 iunie 2015*), și nr. 36 din 4 iunie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 606 din 16 iulie 2018 (*Decizia nr. 36 din 4 iunie 2018*).

14. Prin *Sentința civilă nr. 1.712 din 21 iunie 2022*, pronunțată de Tribunalul Cluj — Secția mixtă de contencios administrativ și fiscal, de conflicte de muncă și asigurări sociale, a fost admisă acțiunea și s-a dispus obligarea pârâtei la emiterea unei decizii de revizuire a pensiei în favoarea reclamantei, prin includerea în calculul pensiei și a drepturilor avute la data pensionării, drepturi convenite potrivit hotărârilor judecătorești menționate în cererea de chemare în judecată.

15. Pentru a dispune astfel, tribunalul a reținut că, deși deciziile menționate în susținerea cererii introductive de instanță privesc alte majorări ale indemnizației, în raport cu faptul că și drepturile bănești cuprinse în hotărârile judecătorești de care se prevalează aceasta fac parte din indemnizația de bază lunară de încadrare, așa cum reiese din mențiunea expresă din titlurile executorii, situația lor este una similară. În consecință, a stabilit că, potrivit dispozițiilor legale indicate de reclamantă, revizuirea deciziei de pensie se realizează în situația în care există diferențe între sumele stabilite și/sau plătite și cele legal convenite, respectiv atunci când pensia a fost eronat stabilită.

16. Astfel, tribunalul a conchis că obligația stabilită în sarcina angajatorului și a ordonatorului de credite de a da eficiență coeficienților de multiplicare prevăzuți la lit. A pct. 6—13 din anexa la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2006 la stabilirea drepturilor salariale include și valorificarea veniturilor astfel determinate în calculul drepturilor de pensie și că, din

moment ce stabilirea dreptului reclamantei la un nivel salarial superior celui acordat de angajator s-a realizat pe cale judecătorească, hotărârea instanței ce consfințește un asemenea drept al beneficiarului nu trebuie urmată de emiterea unei noi adeverințe.

17. Au fost evocate, ca relevante, dezlegările date de Înalta Curte de Casație și Justiție prin deciziile nr. 23 din 29 iunie 2015 și nr. 36 din 4 iunie 2018, cu citarea considerentelor esențiale.

18. *Împotriva acestei sentințe a declarat apel pârâta*, solicitând respingerea acțiunii ca nefondată și, respectiv, ca rămasă fără obiect.

19. Pârâta, prin apelul formulat, a arătat că, potrivit procedurii expres stabilite de dispozițiile art. 20 din Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004, revizuirea deciziei de pensie se realizează în situația în care pensia a fost eronat stabilită, iar imposibilitatea revizuirii de către pârâta se datorează faptului că nu avea elementele concrete ale diferenței, respectiv sumele concrete nu erau atestate nici de vreo adeverință, nici de hotărârile judecătorești. După ce angajatorul ar fi fost obligat să calculeze și să ateste prin adeverințe-tip cuantumului corect al bazei de calcul al pensiei de serviciu, doar dacă pârâta ar fi refuzat revizuirea pensiei, ar fi fost îndreptățită reclamanta la intentarea unei acțiuni în justiție. În plus, la data de 11 iulie 2022 s-a înregistrat Adresa nr. xxxx din 30 iunie 2022 a Tribunalului Cluj, prin care se arată că, având în vedere dispozitivul Sentinței civile nr. 1.712 din 21 iunie 2022, prin care obligă Casa Județeană de Pensii Cluj să emită o nouă decizie de revizuire a pensiei în favoarea reclamantei, s-a eliberat acesteia o adeverință care să includă drepturile avute la data pensionării, convenite conform Sentinței civile nr. 1.268 din 25 noiembrie 2020 a Tribunalului Suceava — Secția I civilă, pronunțată în Dosarul nr. 1.581/86/2020 și modificată prin Decizia nr. 348 din 12 aprilie 2021 a Curții de Apel Suceava — Secția I civilă, precum și prin Încheierea civilă din 27 iunie 2019 a Tribunalului Bistrița-Năsăud. Apreciază, așadar, că acțiunea a rămas fără obiect.

20. *Intimata-reclamantă a arătat, prin întâmpinare, că apelul este lipsit de interes*, în contextul în care, ca urmare a emiterii Adeverinței nr. xxxx din 30 iunie 2022 a Tribunalului Cluj, pârâta a emis Decizia nr. xxxxxx din 19 iulie 2022. De aceea, achiesează la afirmația că acțiunea este în prezent lipsită de obiect, tocmai față de noua decizie de pensie emisă, pe care pare să o aprecieze ca îndestulătoare.

21. Totodată, intimata-reclamantă învederează că pe rolul Tribunalului Alba — Secția I civilă se află Dosarul nr. 345/107/2022, prin care se judecă cu Tribunalul Cluj în vederea eliberării adeverinței-tip, cu includerea aceluiași drepturi dobândite pe cale judiciară.

22. La data de 28 octombrie 2022, intimata-reclamantă a formulat cerere de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru dezlegarea chestiunii de drept amintite.

23. Prin Încheierea de ședință din 28 noiembrie 2022, sesizarea a fost considerată admisibilă și, în temeiul dispozițiilor art. 520 alin. (2) din Codul de procedură civilă, s-a dispus suspendarea judecării.

IV. Motivele de admisibilitate reținute de titularul sesizării

24. Instanța de trimitere a constatat că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate a sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă.

25. Astfel, cauza este în curs de judecată, în ultimă instanță, în competență legală a unui complet de judecată al curții de apel investit să soluționeze cauza.

26. De lămurirea modului de interpretare a dispozițiilor art. 82 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 și a prevederilor art. 7 alin. (1), (2) și (3) din Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004 depinde soluționarea pe fond a cauzei, întrucât ceea ce urmărește intimata-reclamantă în prezenta cauză este includerea în calculul pensiei de serviciu și a

drepturilor salariale avute la data pensionării, respectiv diferențe de drepturi salariale recunoscute prin hotărâri judecătorești anterioare, ca urmare a constatării stării de discriminare.

27. Aceasta chiar și în contextul particular în care, deși reclamanta susține că acțiunea ar fi rămas fără obiect, iar apelul — lipsit de interes, totuși, se precizează că la baza emiterii deciziei de revizuire a pensiei reclamantei din data de 19 iulie 2022 stă o adeverință emisă tocmai în temeiul sentinței civile atacate cu apel în prezenta cauză.

28. De asemenea, reclamanta a investit instanța de apel cu mai multe sesizări și cereri, astfel încât nu poate fi reținut un impediment în formularea sesizării adresate Înaltei Curți de Casație și Justiție sub aspectul întrunirii primei condiții de admisibilitate.

29. Ulterior admiterii cererii de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție, dar până la momentul motivării încheierii de sesizare, la data de 13 decembrie 2022, a fost pronunțată Sentința nr. 2.952 din 13 decembrie 2022, în Dosarul nr. 345/107/2022 al Tribunalului Alba — Secția I civilă, prin care a fost admisă cererea de chemare în judecată formulată de reclamanta X și obligat pârâta Tribunalul Cluj să elibereze adeverința-tip, potrivit Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004.

30. Problema de drept enunțată este nouă deoarece, prin consultarea jurisprudenței, s-a constatat că asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o altă hotărâre și nici nu s-a conturat o practică statornică și îndelungată, pentru a se putea vorbi despre cristalizarea unei jurisprudențe constante în acest sens.

31. De asemenea, problema de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, conform evidențelor Înaltei Curți de Casație și Justiție, consultate la data pronunțării încheierii de sesizare.

32. Problema de drept este una calificată, necesitând cu pregnanță o interpretare unitară asupra sa, în scopul asigurării egalității de tratament cetățenilor cărora li se aplică.

V. Punctele de vedere ale părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

33. Intimata-reclamantă a apreciat că, în vederea soluționării cauzei, este necesar a se stabili dacă drepturile acordate prin hotărâri judecătorești irevocabile privind diferențele DNA-DIICOT, respectiv coeficienții prevăzuți de lit. A pct. 6—13 din anexa la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2006, se încadrează în sintagma „*indemnizație avută*” și dacă trebuie luate în considerare la stabilirea pensiei de serviciu a magistraților. În susținerea cererii de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru dezlegarea unei chestiuni de drept menționează că a câștigat cu efect retroactiv o majorare a indemnizației de încadrare, în sensul îndreptățirii sale la acordarea coeficienților prevăzuți de lit. A pct. 6—13 din anexa la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2006, și că în ultima lună de activitate avea de drept o indemnizație majorată cu drepturile câștigate potrivit hotărârilor judecătorești menționate prin cererea introductivă de instanță. Astfel, apreciază că se impune stabilirea drepturilor de pensie în raport cu această indemnizație cuvenită de drept.

34. După comunicarea raportului întocmit de judecătorii-raportori, în condițiile art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă, părțile nu au depus puncte de vedere asupra chestiunii de drept.

VI. Punctul de vedere al completului de judecată care a formulat sesizarea cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

35. Completul de judecată investit cu soluționarea apelului în Dosarul nr. 1.357/117/2022, arătând că la nivelul Curții de Apel Cluj practica judecătorească este neunitară și prezentând cele două orientări rezultate din examinarea jurisprudenței naționale,

a apreciat că, în interpretarea dispozițiilor art. 82 alin. (1) din Legea nr. 303/2004, stabilirea bazei de calcul reprezentate de indemnizația de încadrare brută lunară sau de salariul de bază brut lunar, după caz, și sporurile avute în ultima lună de activitate înainte de data pensionării nu presupune includerea diferențelor de drepturi salariale recunoscute prin hotărâri judecătorești, ci se referă la drepturile salariale reglementate la nivel de sistem și, deci, care privesc întreg corpul de magistrați, fiind recunoscute prin ordine de salarizare emise în acest sens. Această interpretare este singura care permite păstrarea coerenței actului normativ privit în ansamblu și, respectiv, menținerea unui sens rațional al instituției pensiei de serviciu.

36. Elocvent este, din această perspectivă, faptul că niciun judecător în activitate nu a beneficiat de aceste drepturi în baza ordinelor de salarizare emise de ministrul justiției. Ori de câte ori se majorează indemnizația brută lunară a unui judecător în activitate, în condiții identice de funcție, vechime și grad al instanței, Ministerul Justiției transmite instrucțiuni instanțelor ai căror președinți sunt ordonatori de credite, în vederea întocmirii adeverințelor-tip privind actualizarea pensiilor, față de strânsa legătură între instituția stabilirii pensiei de serviciu și cea a actualizării acesteia.

37. Viziunea legiuitorului, exprimată în întreg ansamblul Legii nr. 303/2004, este aceea potrivit căreia, aferent interdicțiilor și incompatibilităților pe care le au magistrații și evident aferent întregii activități profesionale specifice, aceștia trebuie să se bucure de o pensie de serviciu calculată prin raportare la indemnizația de încadrare și sporurile avute în ultima lună de activitate; în plus, tocmai pentru a se păstra și în timp importanța acestei pensii, este reglementat și un mecanism de actualizare a pensiilor foștilor magistrați, prin raportare la majorările indemnizației brute lunare a magistraților în funcție.

38. Așadar, se constată că legiuitorul a avut în vedere o abordare unitară a instituției pensiei de serviciu, legând reglementarea acesteia, atât la momentul stabilirii, cât și ulterior, pe durata existenței sale, de indemnizația în plată a magistraților cu aceeași funcție, vechime și același grad al instanței.

39. Ca urmare, doar interpretând sintagma „baza de calcul reprezentată de indemnizația de încadrare brută lunară sau de salariul de bază brut lunar, după caz, și sporurile avute în ultima lună de activitate înainte de data pensionării” în sensul arătat se asigură respectarea viziunii legiuitorului și coerența instituției. Neincluzându-se în baza de calcul drepturi salariale recunoscute în mod individual prin hotărâri judecătorești și pentru care nu au fost emise ordine de salarizare la nivel de sistem, rămâne ca pensia de serviciu să fie bine calculată prin raportare la datele ce au reieșit din adeverința emisă de tribunal în baza ordinelor de ministru, tot astfel cum nici actualizarea nu se va putea dispune atât timp cât nu se emit ordine de ministru de stabilire a unor indemnizații de încadrare majorate magistraților în funcție.

40. Altfel, s-ar ajunge la stabilirea unor drepturi de pensie de serviciu superioare indemnizațiilor plătite în mod efectiv magistraților în funcție, în condiții identice de funcție, vechime și grad al instanței cu cele deținute de alți magistrați la data pensionării, chiar dacă nu toți magistrații au promovat acțiuni în instanță similare cu cele pe care le-a promovat reclamanta și nu toți cei care au promovat astfel de acțiuni au câștigat în demersurile lor procesuale.

41. Cât privește invocatele decizii pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție nr. 23 din 29 iunie 2015 și nr. 36 din 4 iunie 2018, acestea nu tranșează asupra diferențelor de drepturi constând din sporul DNA-DIICOT, ci asupra creșterilor salariale de 2%, 5% și 11% prevăzute de Ordonanța Guvernului nr. 10/2007 privind creșterile salariale ce se vor acorda în anul 2007 personalului bugetar salarizat potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2000 privind sistemul de stabilire a

salariilor de bază pentru personalul contractual din sectorul bugetar și personalului salarizat potrivit anexelor nr. II și III la Legea nr. 154/1998 privind sistemul de stabilire a salariilor de bază în sectorul bugetar și a indemnizațiilor pentru persoane care ocupă funcții de demnitate publică, aprobată cu modificări prin Legea nr. 231/2007, cu modificările ulterioare (*Ordonanța Guvernului nr. 10/2007*), forța juridică a acestor dezlegări limitându-se așadar la aspectele juridice tranșate și neputând fi extinsă prin asemănare la alte situații juridice, cu atât mai mult cu cât în cauză se ridică argumente suplimentare, care nu au fost avute în vedere în aceste decizii.

VII. **Jurisprudența instanțelor naționale în materie**

42. Jurisprudența comunicată de instanțele naționale, la solicitarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, a privit litigii având ca obiect obligarea angajatorului la eliberarea adeverinței necesare pentru stabilirea ori recalcularea pensiei de serviciu, adeverință care să cuprindă și drepturile salariale invocate și stabilite prin hotărâri judecătorești, obiect diferit de cel al dosarului în care s-a formulat prezenta cerere de sesizare.

43. În cadrul acestor litigii s-a ridicat, într-adevăr, problema de drept ce face obiectul sesizării, instanțele fiind chemate a stabili dacă aceste adeverințe (ce vor sta ulterior la baza recalculării drepturilor de pensie) pot cuprinde drepturi salariale recunoscute prin hotărâri judecătorești, iar punctele de vedere exprimate de curțile de apel, precum și hotărârile judecătorești atașate acestora evidențiază existența unei orientări jurisprudențiale majoritare, materializată în 24 de hotărâri (din care 5 nedefinitive), ce provin de la instanțele a 7 curți de apel (curțile de apel Alba Iulia, Constanța, Iași, Suceava, Galați, Cluj, Ploiești), și una minoritară, dar consistentă, relevată de 12 hotărâri (din care 2 nedefinitive), ce provin de la 4 curți de apel, la două dintre acestea fiind sesizată practică neunitară (curțile de apel Pitești, Oradea, Ploiești, Cluj).

44. Astfel, în opinia majoritară, s-a apreciat că aceste drepturi se încadrează în sintagma „indemnizație avută” și trebuie luate în considerare la stabilirea pensiei de serviciu a magistraților, argumentat, în principal, de dezlegările cuprinse în Decizia nr. 23 din 29 iunie 2015, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, aplicate *mutatis mutandis*.

45. Într-o altă opinie s-a apreciat că determinarea bazei de calcul reprezentate de indemnizația de încadrare brută lunară sau de salariul de bază brut lunar, după caz, și sporurile avute în ultima lună de activitate înainte de data pensionării nu presupune includerea diferențelor de drepturi salariale recunoscute prin hotărâri judecătorești, ci se referă la drepturile salariale reglementate la nivel de sistem, care privesc întreg corpul de magistrați, fiind recunoscute prin ordine de salarizare emise în acest sens.

46. Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că la nivelul Secției judiciare — Serviciul judiciar civil nu se verifică, în prezent, practică judiciară în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii în problema de drept ce formează obiectul sesizării.

VIII. **Jurisprudența Curții Constituționale**

47. Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra constituționalității dispozițiilor art. 82 alin. (1) din Legea nr. 303/2004, însă asupra altor aspecte decât cele care interesează în prezenta cauză.

IX. **Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție în mecanismele de unificare a practicii**

48. Prin Decizia nr. 23 din 29 iunie 2015, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 797 din 27 octombrie 2015, s-a statuat că:

În interpretarea dispozițiilor art. 82 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor,

republicată, cu completările și modificările ulterioare, și ale art. 7 alin. (1), (2) și (3) din Hotărârea Guvernului nr. 1.275/2005 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, și ale Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, referitoare la pensiile de serviciu și la acordarea indemnizațiilor pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani, drepturile acordate prin hotărâri judecătorești irevocabile privind creșterile salariale de 2%, 5% și 11% prevăzute de Ordonanța Guvernului nr. 10/2007 privind creșterile salariale ce se vor acorda în anul 2007 personalului bugetar salarizat potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2000 privind sistemul de stabilire a salariilor de bază pentru personalul contractual din sectorul bugetar și personalului salarizat potrivit anexelor nr. II și III la Legea nr. 154/1998 privind sistemul de stabilire a salariilor de bază în sectorul bugetar și a indemnizațiilor pentru persoane care ocupă funcții de demnitate publică, aprobată cu modificări prin Legea nr. 231/2007, cu modificările ulterioare, se încadrează în sintagma de „indemnizație avută” și vor fi luate în considerare la stabilirea pensiei de serviciu a magistraților.

49. Prin Decizia nr. 36 din 4 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 606 din 16 iulie 2018, s-a statuat că:

În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 1 alin. (5¹) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 71/2015, cu modificările și completările ulterioare, soluția egalizării indemnizațiilor la nivel maxim are în vedere și majorările și indexările recunoscute prin hotărâri judecătorești unor magistrați sau membri ai personalului auxiliar, indiferent dacă ordonatorul de credite a emis sau nu ordine de salarizare corespunzătoare.

X. Raportul asupra chestiunii de drept

50. Prin raportul întocmit, judecătorii-raportori au apreciat că în cauza de față nu sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate a sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prealabile prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, lipsind condiția legăturii problemei de drept cu cauza, a noutății, precum și aceea a nestatuării asupra chestiunii de drept de către instanța supremă.

XI. Înalta Curte de Casație și Justiție

Examinând sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, raportul întocmit de judecătorii-raportori și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, constată următoarele:

51. Potrivit dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, „Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată”.

52. Din cuprinsul prevederilor legale enunțate se desprind condițiile de admisibilitate pentru declanșarea procedurii de sesizare în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, condiții care trebuie să fie întrunite în mod cumulativ:

- (i) existența unei cauze aflate în curs de judecată;
- (ii) cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze cauza;

- (iii) instanța care sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție să judece cauza în ultimă instanță;
- (iv) soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată să depindă de chestiunea de drept a cărei lămurire se cere;
- (v) chestiunea de drept a cărei lămurire se cere să fie nouă;
- (vi) chestiunea de drept să nu fi făcut obiectul statuării Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare;
- (vii) problema pusă în discuție să fie una veritabilă, norma legală fiind susceptibilă să dea naștere unor interpretări diferite.

53. Prima și a doua condiție sunt îndeplinite, nefiind necesară o discuție suplimentară, iar cu privire la cea de-a treia se observă că instanța de trimitere judecă în ultimă instanță, față de dispozițiile art. 155 din Legea nr. 263/2010.

54. Cu privire la condiția (iv) — a legăturii cu cauza — Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept constată că ea nu este îndeplinită.

55. În scopul unei depline înțelegeri a chestiunilor relevante, trebuie menționat că nici Legea nr. 303/2004 (aplicabilă litigiului pendinte) și nici Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004 nu cuprind dispoziții referitoare la recalcularea ori revizuirea drepturilor de pensie ale magistraților, referindu-se expres exclusiv la procedura de actualizare, care are loc, conform art. 85 alin. (2) teza întâi din Legea nr. 303/2004, „ori de câte ori se majorează indemnizația brută lunară a unui judecător și procuror în activitate, în condiții identice de funcție, vechime și grad al instanței sau parchetului, cu luarea în considerare, în procent, a sporurilor intrate în baza de calcul la acordarea pensiei de serviciu, precum și a sporului de vechime”.

56. În cauză, în mod necontestat, nu se află în discuție ipoteza legală a actualizării pensiei, reclamanta solicitând valorificarea unor drepturi de natură salarială recunoscute în favoarea sa prin hotărâri judecătorești pronunțate în contradictoriu cu angajatorul.

57. Având în vedere că normele speciale ce guvernează materia pensiilor de serviciu ale magistraților nu reglementează alte modalități de modificare a parametrilor de determinare a întinderii acestor drepturi, jurisprudența asigurărilor sociale a recunoscut în mod uniform necesitatea completării acestor norme speciale cu legea generală din materia stabilirii pensiilor din sistemul public, în măsura în care ea nu contravine legii speciale.

58. De aceea, în practica instanțelor au fost valorificate, când au fost îndeplinite cerințele legale, și dispozițiile din legea generală referitoare la recalcularea și revizuirea drepturilor de pensie, care sunt cuprinse în art. 107 din Legea nr. 263/2010, aplicabilă litigiului aflat pe rolul instanței de trimitere.

59. Potrivit art. 107 alin. (1) din Legea nr. 263/2010, „În situația în care, ulterior stabilirii și/sau plății drepturilor de pensie, se constată diferențe între sumele stabilite și/sau plătite și cele legal convenite, casa teritorială de pensii operează, din oficiu sau la solicitarea pensionarului, modificările ce se impun, prin decizie de revizuire.”, iar alineatul (3) al textului prevede că „Pensia poate fi recalculată prin adăugarea veniturilor și/sau a stagiilor de cotizare perioadelor asimilate stagiilor de cotizare prevăzute de lege și prin valorificarea altor documente de natură să conducă la modificarea drepturilor de pensie, nevalorificate la stabilirea acesteia”.

60. Distincția esențială între aceste două proceduri, din perspectivă substanțială, constă în aceea că în cazul revizuirii se constată erori la stabilirea drepturilor de pensie (în sensul că elementele necesare corectei determinări se aflau la dispoziția casei de pensii, dar eronat nu au fost avute în vedere), astfel încât revizuirea se poate face din oficiu sau la solicitarea

beneficiarului pensiei, în timp ce în cazul recalculării sunt adăugate venituri și/sau stagii de cotizare ori alte elemente care nu au fost avute în vedere pentru că ele nu erau reflectate în documentele depuse de solicitant.

61. După cum rezultă din expunerea ce precedă, în cauza aflată pe rolul instanței de trimitere, obiectul pricinii îl constituie solicitarea reclamantei de obligare a părâtei Casa Județeană de Pensii Cluj la *revizuirea* drepturilor de pensie prin includerea în baza de calcul al pensiei a drepturilor recunoscute cu caracter definitiv prin hotărâri judecătorești anterioare, cu privire la acordarea coeficienților prevăzuți de lit. A pct. 6—13 din anexa la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2006 (coeficientul 19 recunoscut procurorilor din cadrul structurilor de parchet DNA și DIICOT); aparent, reclamanta s-a adresat anterior și direct casei de pensii și, în prezența unui răspuns negativ al părâtei, a cerut instanței să dispună în sensul refuzat de aceasta.

62. Drepturile de pensie ale reclamantei au fost calculate având în vedere salariul său din ultima lună de activitate, atestat prin adeverința emisă atunci de angajator, ce nu cuprindea acest coeficient, recunoscut la acel moment prin hotărâre judecătorească definitivă.

63. Necontestat, la data învestirii instanței cu cererea de chemare în judecată în dosarul în care s-a formulat sesizarea, reclamanta nu beneficia de o adeverință emisă de angajator în scopul determinării drepturilor sale de pensie de serviciu, conform hotărârilor judecătorești evocate; de altfel, rezultă din lucrările dosarului că emiterea unei astfel de adeverințe, care să includă drepturile recunoscute prin hotărâre judecătorească cu caracter retroactiv și pentru viitor, a făcut obiectul unei alte pricini, cu numărul de dosar 345/107/2022, soluționată în favoarea reclamantei, în primă instanță, de Tribunalul Alba — Secția I civilă, prin Sentința nr. 2.952 din 13 decembrie 2022, nedefinitivă la data pronunțării prezentei decizii.

64. Prin cererea de apel cu care este învestită instanța de trimitere, părâta Casa Județeană de Pensii Cluj a criticat sentința Tribunalului Cluj, care a obligat-o să emită o decizie de revizuire a pensiei de serviciu a reclamantei potrivit cererii acesteia, arătând că nu putea proceda la o atare revizuire în absența unei adeverințe care să ateste veniturile incluse în indemnizația de încadrare brută lunară din ultima lună de activitate sau a unei hotărâri judecătorești.

65. În același sens este și răspunsul adresat direct reclamantei de apelanta-pârâtă la data de 16 martie 2022 (trimis Înaltei Curți de Casație și Justiție odată cu celelalte documente înaintate de instanța de sesizare), în care se face referire la procedura de *actualizare* a pensiei de serviciu prevăzută de art. 85 alin. (2) și (3) din Legea nr. 303/2004, procedură detaliată de art. 18 din Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004 și care presupune emiterea adeverinței de către instituția angajatoare, care să ateste elementele relevante de calcul al pensiei.

66. Același răspuns se referă însă și la procedura de *recalculare* a pensiei de serviciu (art. 23 din Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004), prin adăugarea unor perioade de vechime în funcție realizate după pensionare, caz în care se folosește baza de calcul atestată de aceleași adeverințe la care s-a făcut referire în paragraful ce precedă.

67. Rezultă din aceste considerații că, pentru a fi îndeplinite cerințele revizuirii pensiei, era necesar ca elementul ce nu a fost avut în vedere să fi fost reflectat în documentele aflate în dosarul de pensie, numai în acest caz putându-se discuta despre o eroare a emitentului deciziei la momentul determinării întinderii drepturilor solicitantului. Or, după cum rezultă din materialul aflat la dispoziția Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept și s-a reținut mai sus, în cauza aflată pe rolul instanței de trimitere nu a existat la dispoziția casei de pensii un document atestând includerea

drepturilor de natură salarială în baza de calcul al indemnizației de încadrare avută în ultima lună de activitate.

68. Față de aceste împrejurări se observă că, în speță, părâta nu putea dispune revizuirea drepturilor de pensie ale reclamantei conform cererii sale, pentru că nu era incidentă ipoteza legală ce fundamentează instituția revizuirii.

69. În acest context, văzând că prin apel părâta a invocat întocmai chestiunea absenței unui document care să ateste includerea drepturilor în baza de calcul amintită, instanța de apel nu este chemată a dezlega problema de drept ce face obiectul întrebării, deoarece lipsește cadrul procesual adecvat unei redimensionări a drepturilor la pensie în discuție.

70. Cu alte cuvinte, cât timp nici părâta nu putea emite în procedura revizuirii o decizie de pensie prin care să decidă ea însăși asupra modalității de aplicare a dispozițiilor art. 82 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 și art. 7 alin. (1), (2) și (3) din Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004, pentru că această chestiune este dată de lege în sarcina angajatorului, ce este chemat a emite adeverința necesară determinării întinderii drepturilor de pensie, nici instanța de judecată, căreia i s-a cerut obligarea părâtei la o atare revizuire, nu era chemată a dezlega această problemă de drept.

71. Acceptând că este posibilă și o inadvertență de ordin terminologic sau chiar una care să se manifeste în planul corectei învestiri a instanței (prin omisiunea de delimitare adecvată a instituției revizuirii de cea a recalculării), Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept observă că și în ipoteza reglementată de art. 107 alin. (3) din Legea nr. 263/2010 — recalcularea — așezarea pe alte repere de calcul al pensiei de serviciu presupune tot existența unei adeverințe emise de angajator, care să menționeze includerea în baza de calcul al salariului din ultima lună de activitate a drepturilor recunoscute anterior prin hotărâri judecătorești.

72. Deși prima instanță reține în argumentarea sa că pronunțarea unei hotărâri judecătorești în beneficiul reclamantei, prin care respectivele drepturi salariale au fost recunoscute, nu trebuie să fie urmată de emiterea unei adeverințe pentru ca pensia să fie revizuită sau recalculată, acest argument este contrazis de împrejurarea că respectivele hotărâri judecătorești nu sunt pronunțate în contradictoriu cu casa de pensii și nu au stabilit obligații în sarcina acesteia, ci în sarcina angajatorilor, care, alături de obligația de determinare pe baze corecte a drepturilor salariale, au și obligația de emitere corespunzătoare a adeverințelor necesare calculului pensiei de serviciu.

73. Relevantă este, sub acest aspect, menționarea de către apelanta-pârâtă, în cadrul criticilor formulate în calea de atac, a necesității existenței unei adeverințe emise de angajator sau a unei hotărâri judecătorești — aceasta din urmă pronunțată, firește, în contradictoriu cu casa de pensii, în caz contrar hotărârea ce stabilește obligații în sarcina unor terți neputând fi valorificată direct împotriva autorității chemate a stabili cuantumul drepturilor de pensie.

74. Se observă, în contextul argumentelor expuse, că instanța de trimitere nu s-a preocupat de chestiunile mai sus evocate, statuând în cuprinsul expunerii cerințelor de admisibilitate exclusiv în sensul faptului că de lămurirea problemei de drept ce face obiectul sesizării depinde soluționarea cauzei, pentru că reclamanta urmărește includerea în pensia de serviciu a diferențelor de drepturi salariale recunoscute prin hotărâri judecătorești anterioare, ca urmare a constatării stării de discriminare.

75. Or, limitele învestirii primei instanțe și motivele apelului formulat de părâta obligau instanța de apel, conform dispozițiilor art. 477 din Codul de procedură civilă, să dezlege, cu prioritate, criticile conform cărora instituția apelantă nu era în măsură nici să revizuiască și nici să recalculeze drepturile de pensie ale

reclamantei în absența adevărului mai sus amintite, situație în care devenea suficient de clar că nu se pune problema posibilității de a obliga pârâta casă de pensii la măsura solicitată.

76. De altfel, însăși jurisprudența comunicată de instanțele naționale confirmă teza că includerea în baza de calcul al

pensiei de serviciu a drepturilor în discuție presupunea, cu caracter prioritar, recunoașterea acestor drepturi de către instituția angajatoare prin emiterea adevărului amintite, cauzele soluționate prin hotărârile transmise instanței supreme având exclusiv acest obiect.

77. Pentru toate aceste considerente, constatând că nu sunt îndeplinite condițiile cumulative de admisibilitate prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, lipsind cerința ca soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată să depindă de chestiunea de drept a cărei lămurire se cere, nu se mai impune analizarea celorlalte condiții de admisibilitate a sesizării, care va fi respinsă ca inadmisibilă.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Curtea de Apel Cluj — Secția a IV-a pentru litigiile de muncă și asigurări sociale, în Dosarul nr. 1.357/117/2022, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept:

Cum se interpretează și se aplică dispozițiile art. 82 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și dispozițiile art. 7 alin. (1), (2) și (3) din Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, și ale Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, referitoare la pensiile de serviciu și la acordarea indemnizațiilor pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.275/2005, referitoare la pensiile de serviciu, în sensul de a se stabili dacă drepturile acordate prin hotărâri judecătorești irevocabile privind diferențele DNA-DIICOT, respectiv coeficienții prevăzuți de lit. A pct. 6—13 din anexa la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2006 privind salarizarea și alte drepturi ale judecătorilor, procurorilor și altor categorii de personal din sistemul justiției, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 45/2007, cu modificările și completările ulterioare, se încadrează în sintagma de „indemnizație avută” și trebuie luate în considerare la stabilirea pensiei de serviciu a magistraților?

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 27 martie 2023.

VICEPREȘEDINTELE DELEGAT AL ÎNALTEI CURȚI
DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
GABRIELA ELENA BOGASIU

Magistrat-asistent,
Elena Adriana Stamatescu

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329
C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro
Adresa Centrului pentru relații cu publicul este: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.
Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78, e-mail: concursurifp@ramo.ro, convocariaga@ramo.ro
Pentru publicări, încărcați actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

